

Inhoud

Toespraak dhr. J.C.E.M. Bouwens, Voorzitter Stichting Herdenking Gevallen en Slachtoffers in Nederlands-Indië	1
Toespraak dhr. T.R. Poppens, Burgemeester Gemeente Amstelveen	4
Toespraak luitenant-kolonel J. Verwoerd, Algemeen Voorzitter Bondsbestuur van de Bond van Wapenbroeders	6
Toespraak dhr. A.W. Schram.....	8

Toespraak dhr. J.C.E.M. Bouwens, Voorzitter Stichting Herdenking Gevallen en Slachtoffers in Nederlands-Indië

Het is stil in Amstelveen ... het is vanavond stil ...

En nee, de mensen liggen nog niet te slapen ...

Vanavond staan wij stil bij *alle* gevallen en *alle* slachtoffers, burgers en militairen, jong en oud, van een ‘*vergeten*’ oorlog ver weg van hier én nu ... ver weg in tijd ... 76 jaar geleden ... een mensenleven lang ... ver weg in afstand ...ruim 6.000 zeemijlen ...

Ook denken wij aan allen die het leven lieten tijdens de moeilijke, turbulente jaren na de oorlog.

Zeer geachte dames en heren,

Van harte heet ik u allen welkom bij deze bijzondere en intieme herdenking van alle Gevallen en Slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in het algemeen en van die in Nederlands-Indië en in Nederlands Nieuw Guinea in het bijzonder.

Wij komen samen rondom dit mooie monument in het prachtige Broersepark in Amstelveen om twee minuten stil te staan bij *allen ... ja ... allen* die ginds het leven lieten door toedoen van het geweld en de onderdrukking van anderen.

Twee minuten stilte ... om de mensen die niet meer kunnen spreken een stem te geven ...

Het is fijn dat u allen gekomen bent. Ieder van u heeft zo zijn eigen reden om hier te zijn. Mag ik er een paar met u delen:

Welkom aan de kleindochter van 11 jaar. Je oma meldde zich aan voor deze herdenking en schreef daarbij: ‘Er is een grote kans dat mijn kleindochter meekomt. Het is goed dat

zij leert wat er is gebeurd. In de hoop dat zij dit in de toekomst hen die voor onze vrijheid hun leven hebben gegeven, zal blijven herdenken en koesteren.’

Het ontroerde me toe ik dat las. Ik hoop dat je er bent vanavond, of anders misschien volgend jaar. Doe je oma en opa de groeten!

Welkom aan u die aan het begin van de week nog niet wist of uw gezondheid het wel mogelijk zou maken om hier vanavond te zijn. Fijn dat het gelukt is om toch te komen! Anderen, die toch te broos van gezondheid zijn, zijn thuis met een kaarsje en doen daar zo mee met de herdenking hier.

Ik heet graag welkom een dame die hier op loopafstand woont en vandaag voor het eerst de herdenking bijwoont. Na al die jaren van ingehouden verdriet bent u hier gekomen om samen te gedenken, ik vind u een moedige vrouw.

Welkom aan de gezagdragers uit de regio, aan alle vertegenwoordigers van Indische organisaties en de afvaardiging vanuit het Ministerie van Defensie.

Ook een speciaal woord van welkom aan de heer Jan van Zanen, burgemeester van Den Haag en erelid van onze stichting. Vandaag komt Den Haag naar Amstelveen. Morgen komt Amstelveen naar Den Haag als mevrouw Nora Valk namens de burgerslachtoffers een krans mag leggen tijdens de Nationale Herdenking bij het Indisch Monument.

Welkom ook aan Luitenant-kolonel Jan Verwoerd die onlangs werd benoemd als opvolger van luitenant-kolonel Edwin Saiboo als Algemeen Voorzitter van het Bondsbestuur van de Bond van Wapenbroeders. Zijn manschappen uit Weert zorgen vanavond weer voor de Banierwacht en hij zal ons vanavond voor het eerst hier toespreken.

Welkom aan de muzikant die in de weerspiegeling van het koperen instrument zichzelf ziet of zijn of haar collega ... u levert vanavond een belangrijke bijdrage aan deze herdenking.

Lieve mensen, als wij kijken in de spiegel van ons verleden dan zien wij een donkere periode, een periode die moeilijk in woorden is uit te drukken. Wij zien onderdrukking, wij zien verlies van dierbaren, wij zien mensen die voor het leven getekend zijn, wij zien mensen die noodgedwongen op reis gingen naar het verre Nederland. Op reis zonder spullen ... op reis met een grote last ... een enorme bagage ...

Die bagage bleef veelal onuitgepakt. Die koffers bleven staan op de zolders van ons collectief geheugen ... Er werd niet over gesproken ... De volgende generatie mag die bagage nu alsnog gaan uitpakken.

Het is fijn dat André Schram vanavond dat hier doet in onze aanwezigheid. Hij zal het verhaal vertellen van zijn vader, de heer Johan Schram, die als jonge militair werd uitgezonden naar Nederlands-Indië en uiteindelijk drie jaar lang als krijgsgevangene dwangarbeid verrichtte vanuit kamp Fukuoka-2, één van de ruim 100 krijgsgevangenkampen in Japan.

Zijn vader was daar getuige van de fatale atoombom op Nagasaki, overleefde, maar bleef daarna 'gevangene' van de heftige gebeurtenissen ... Zijn vader heeft er nooit over kunnen spreken ... Zijn zoon gelukkig wel en hij geeft hiermee zijn vader en al die andere krijgsgevangenen vanavond een stem.

U, mijnheer Schram, doorbreekt de stilte ... de stilte die gehoord mag worden.

Het zijn de verhalen van de stille getuigen die de gebeurtenissen van onze geschiedenis aanraakbaar maken, een gezicht geven, waardoor wij de mensen die wij moeten missen niet zullen vergeten.

Wij omarmen alle gevallen en slachtoffers. Wij voelen de leegte. Wij koesteren hun nalatenschap; wij koesteren onze vrede.

Van harte wens ik u allen een mooie en waardige herdenking.

Toespraak dhr. T.R. Poppens, Burgemeester Gemeente Amstelveen

Paul en Marijke Risseeuw waren 10 en 8 jaar oud, toen de oorlog eindigde. In de serie *Over Indië* in NRC Handelsblad vertellen zij dat hun vader een rossige baard had. “Toen wij hem na de oorlog terugzagen, was hij 40, kaal en had hij een grijze stoppelbaard. Hij herkende ons niet meer en wij hem niet. Hoe onze ouders deze periode hebben ondergaan, weten we niet. Er is nooit over gepraat. Ik merk dat dit soort persoonlijke getuigenissen vaak meer zeggen dan abstracte feiten.

Dames en heren,

Collega-bestuurders uit de regio, loco-commissaris van de Koning, collega Van Zanen als erelid van Stichting Herdenking Gevallenen en Slachtoffers in Nederlands-Indië, vertegenwoordigers van Defensie, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, andere aanwezigen, goed dat u hier bent en wij met elkaar het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië herdenken.

Morgen, 15 augustus, is de Nationale Indië herdenking. Dan staan we stil bij het officiële einde van de Tweede Wereldoorlog voor het Koninkrijk der Nederlanden. We herdenken alle gevallen en slachtoffers, - militairen, verzetsstrijders en burgers uit alle bevolkingsgroepen; van de Japanse bezetting en de turbulente jaren daarna. In Amstelveen is het een traditie om dat op 14 augustus hier in het mooie Broersepark te doen.

Ik weet niet of u ze gelezen heeft: afgelopen maanden publiceerde NRC Handelsblad de serie *Over Indië* waarin laatste ooggetuigen over hun jeugd vertellen. Toen kinderen, nu mensen van ruim in de tachtig of ouder. Zij vertellen over een periode die gevolgen had voor de rest van hun leven, en vaak ook dat van hun kinderen en kleinkinderen. Het betreft inmiddels ruim 2 miljoen Nederlanders.

Zij vertellen over hun leven *voor* de oorlog. Herinneringen aan de koloniale samenleving, vaak een bevoorrecht bestaan met baboes, djongos en mooie villa's, maar ook van strakke hiërarchische - en rassenscheidingslijnen en een grote sociale ongelijkheid.

Zij vertellen over hun leven tijdens de oorlog.

Zoals Heleen Zwart, nu 92 jaar, die met haar moeder en broers en zusjes in het Tjidengkamp in Batavia zat. In mei 45 hoorde zij daar dat haar vader was overleden. “We kregen een pakje van Japans krantenpapier met daarin haarlokken en afgeknipte nagels van mijn vader. Dat was een Japanse gewoonte.

Mijn moeder kon niet huilen. Ze stootte allerlei klanken uit en begon te lachen. Tot mijn zus haar een klap in haar gezicht gaf. Vreselijk. Meteen na de oorlog is mijn moeder met ons naar Nederland teruggegaan. Als ik op school iets vertelde over de oorlog, zeiden mijn klasgenoten dat het hier veel erger was geweest met de Duitsers en de hongervinter. Toen zei ik maar niets meer.”

Corrie Smit vertelt over de verschrikkingen van kamp Karangpanas waar zoveel kinderen stierven dat dit kamp het Kinderkerkhof werd genoemd. Pram Sutikno, zoon van Javaanse ouders, leerde van zijn vader dat hij de Hollanders niet moest haten. Hij had medelijden met hen toen zij van de Japanners met tandenborstels de straat moesten schoonmaken om ze te vernederen.

Ze vertellen ook over hun leven na de oorlog. In die periode kwamen duizenden mensen naar Nederland. Thuis bestond niet meer. In een nieuw, koud land moesten hun ouders een nieuw bestaan opbouwen en zien te overleven.

En hun kinderen ook. Over de oorlog en de periode erna werd in veel gezinnen nauwelijks gesproken. Dat betekende niet dat de kinderen het stille verdriet van hun ouders niet voelden.

Dit grotendeels verzwegen verhaal was altijd aanwezig.

Sommigen gingen zonder hun familie naar Nederland.

Loek Middel, zoon van een Nederlandse KNIL-militair en een Soedanese moeder, vertrok in 1950 naar Nederland. Zijn vader was in Japanse krijgsgevangenschap gestorven. Zijn moeder bleef op Java. Hij heeft haar nooit meer teruggezien of gesproken. Een telefoon had ze niet. Schrijven kon ook niet, omdat zij niet kon lezen.

Dat vindt hij nog steeds heel erg.

Bertie Best uit 1921 vertelt dat Indië haar nooit heeft losgelaten. Als dochter van een Javaanse moeder en Nederlandse vader werd ze niet geïnterneerd door de Japanners maar ‘pas’ in 1945 opgesloten. In 1957 werden zij en haar man gedwongen Indonesië te verlaten. De rest van de familie bleef. In Nederland werd zij als tweederangsburger beschouwd.

“Dat werd je gewoon recht in het gezicht gezegd.”

De serie *Over Indië* zijn stuk voor stuk indrukwekkende getuigenissen. Een laatste kans om ze uit eerste hand te horen. Een laatste kans voor ons, naoorlogse generaties, om ‘echt’ te luisteren. De diversiteit en veelkleurigheid van hun verhalen zijn een erkenning van wat er gebeurd is, laten zien dat de verhalen van *alle* mensen uit voormalig Nederlands-Indië ertoe doen en deel uitmaken van onze geschiedenis en identiteit. Ze moeten verteld worden om ons verleden te begrijpen en bespreekbaar te maken - hoe moeilijk dit soms ook is. Ze helpen om de trauma's over generaties heen te helen en tot een gedeeld verleden en gezamenlijke toekomst te komen.

De ouders van Paul en Marijke Risseeuw konden er niet over praten. Paul en Marijke – en andere generatiegenoten – nu gelukkig wel. Daar zijn wij hen dankbaar voor.

Toespraak luitenant-kolonel J. Verwoerd, Algemeen Voorzitter Bondsbestuur van de Bond van Wapenbroeders

Zeer geachte aanwezigen vanavond hier bijeen bij het Indië-monument in Amstelveen. Burgemeester Poppens en de heer Bouwens, hartelijk dank voor het wederom betrekken van de Bond van Wapenbroeders bij deze herdenking. Ook gaat onze dank uit naar Mevrouw Willems, voorzitter van de afdeling Amstelland van de Bond van Wapenbroeders, voor de ondersteuning bij de voorbereiding.

Traditioneel is de Afdeling Amstelland van de Bond van Wapenbroeders nauw betrokken bij de Indië-herdenking hier in Amstelveen. Naar goed gebruik wordt er ook een toespraak gehouden door een vertegenwoordiger van de Bond. Eerder door de toenmalige voorzitter van de afdeling Amstelland de heer Van Lith, eind 2016 overleden, die zelf ook een Indië-achtergrond had, en later door kol Edwin Saiboo als algemeen voorzitter van de Bond.

Mijn naam is Jan Verwoerd en ik sta hier als opvolger van Edwin Saiboo in de rol van recentelijk benoemde Algemeen Voorzitter van de Bond van Wapenbroeders. Ik ben actief reserveofficier bij de Koninklijke Landmacht. Ik heb tussen 1987 en 2000 deelgenomen aan een drietal buitenlandse missies en ben bijgevolg ook veteraan. Vandaag is traditiegetrouw ook het Banier van de Bond van Wapenbroeders in ons midden. Het Banier dateert uit 1955 en het draagt diverse opschriften waarvan Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea er twee zijn. Het Banier heeft een belangrijke ceremoniële rol, juist bij herdenkingen: het Banier als vaandel staat symbool voor kameraadschap, verbondenheid en trouw over generaties heen.

Ik heb zelf een Joods-Nederlandse achtergrond en ben niet verbonden met Indië anders dan via de ervaringen van een schoonvader en een oom van mijn vaders kant. Mijn schoonvader was in de periode aansluitend aan de Tweede Wereldoorlog als sergeant inlichtingen ook postcommandant op een buitenpost in de rimboe. Door goede contacten te onderhouden met de lokale bevolking kon hij zijn werk prima verrichten. Mijn oom kwam in 6 maanden na afloop van de oorlog uit Polen terug naar huis gelopen om vervolgens binnen enkele maanden als radiotelegrafist in Nederlands-Indië zijn dienstplicht te vervullen. Beiden zijn inmiddels helaas overleden. Beiden spraken ook nagenoeg niet over hun periode overzee behalve, in het geval van mijn schoonvader, in enkele verhalen over een hinderlaag of overval, en in het geval van mijn oom, hoe zwaar het hem viel de namen van gesneuvelden naar het hoofdkwartier te seinen, waaronder soms die van vrienden of dorpsgenoten.

Voor mij was Indië dus erg onbekend. Ik herinner me van school dat er in mijn geschiedenisboek slechts vier (4) pagina's over Nederlands-Indië stonden geschreven. In mijn tienerjaren kwam ik graag bij Indische en Molukse vrienden thuis waar ik door moeders en oma's werd volgestopt met heerlijke en voor mij exotische lekkernijen die ik van thuis niet kende. Pas tijdens mijn voorbereiding op de herdenking van vandaag heb ik me verdiept in de geschiedenis van Nederlands-Indië tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Een geschiedenis die ook van ons en ons Vaderland is.

Wat ik zo recentelijk leerde heeft me diep geraakt. De verschrikkingen binnen en buiten de kampen onder de Japanse bezetter zijn schokkend om te lezen. Maar ook in de periode hierna.

Zo was ervoor zeer velen na afloop van de oorlog geen rust. Geen bevrijdingsfeest, geen bevrijders, geen vrijheid. Soms pas ruim na de Japanse capitulatie uit de kampen verlost om onverwacht terecht te komen in een gevaarlijke en gewelddadige wereld van opstand en revolutie. Wederom onder erbarmelijke omstandigheden opgesloten in kampen tijdens de bersiap-periode, de moeilijke en zware tijd buiten die kampen en de politionele acties. Talloze getuigenissen spreken van diep persoonlijk leed, van ontbering en verlies. Maar ook van doorzetten en niet opgeven, van moed en opoffering, van liefde en van hoop. Het zijn juist deze getuigenissen die ervoor zorgdragen dat we kunnen herdenken. Dat er geen verhaal verloren gaat en geen herinnering voorbij.

Het is bijzonder en belangrijk om na ruim 75 jaar nog altijd hier gezamenlijk bijeen komen om te herdenken. Bijzonder omdat verreweg de meesten van ons geen eigen herinneringen hebben aan hetgeen we hier vandaag herdenken maar toch aanwezig zijn. Het is belangrijk omdat herdenken moet. Dat we bij elkaar moeten blijven komen, als een anker in de tijd, om de verschrikkingen niet te vergeten en ons bewust te blijven van de waarden waar we als samenleving voor staan. Dat we ons bewust blijven van de waarde van onze vrijheid en welke ultieme prijs ervoor is betaald door hen die wij vandaag herdenken.

Herdenken beperkt zich echter niet tot een enkel moment of dag per jaar. Immers, herdenken is herinneren en dus is herinneren herdenken. En herinneren is van alle tijden zoals blijkt uit een gedicht van Robert Laurence Binyon dat werd gepubliceerd in het nieuwsblad The Times op 21 september 1914.

Het vierde, en voor mij het meest treffende, couplet luidt als volgt:

*They shall not grow old, as we that are left grow old;
Age shall not weary them, nor the years condemn;
At the going down of the sun and in the morning;
We will remember them*

Het gaat u allen goed ... hopelijk treffen wij elkaar weer in 2022 op dit bijzonder moment, op deze, mooie, bijzondere plek om met elkaar in stilte te herinneren ...

Lang leve onze vrijheid ...

Dank voor uw aandacht.

Toespraak dhr. A.W. Schram

Drie jaar in Japan, maar niet vrijwillig ...

Geachte aanwezigen,

In bescheidenheid maar ook met een gevoel van dankbaarheid mag ik u vanavond toespreken om mijn deels zeer persoonlijke beleving van de tweede wereldoorlog en de nasleep ervan, met u te delen.

Wij komen samen om alle slachtoffers van die periode te herdenken, waarbij we ons maar al te goed realiseren dat de verwerking van dat verleden voor velen een proces is dat tot op de dag van vandaag voortduurt.

Wij vieren vandaag ook onze vrijheid en eren de slachtoffers die ons die vrijheid hebben gebracht. Wij moeten deze gedachte koesteren en overbrengen aan volgende generaties zoals Mevr. de Scheemaker dat hier in 2018 tijdens haar toespraak ook al benadrukte. Ik kom hier zo meteen graag nog even op terug.

Het was einde 1993 dat mijn vader, Johan Schram, mij vroeg mee te gaan naar de huisarts. Hij was ernstig ziek en het was duidelijk dat hij een periode in zou gaan waarin hij zich zou moeten overgeven aan wat de ziekte met zich meebracht en dat was voor hem onverteerbaar.

Zijn verzoek aan de huisarts was dan ook om mee te werken aan een door hem gekozen moment van overlijden. De huisarts had aanvankelijk grote aarzelingen waarop mijn vader zeer emotioneel werd en heel intens reageerde en letterlijk zei: 'de Jappen hebben mij niet op de knieën gekregen, de kanker krijgt mij ook niet op de knieën'.

Niet veel later overleed mijn vader op de manier zoals hij dat wilde en die ik begreep, die ik respecteerde. Dit was voor mij een keerpunt in mijn leven en de start naar een zoektocht naar zijn verleden, een verleden waar thuis nauwelijks over werd gesproken. Die zoektocht bracht mij in emotionele problemen maar belette mij niet zijn geschiedenis vanaf de tijd dat hij als jonge marineman in 1939 in Nederlands-Indië belandde, zo veel mogelijk te ontrafelen.

Toen begin 1942 duidelijk werd dat het Japanse leger niet te stuiten was, vertrok hij samen met duizenden andere militairen vanuit Tjilatjap per schip naar Australië.

Onderweg werd het schip met ongeveer 900 man door de Japanse marine onderschept en gedwongen op te stomen naar Makassar. Daar werden de opvarenden krijgsgevangenen gemaakt en gevangengezet.

In het najaar van 1942 werd een groot aantal onder hen ingescheept op de Asama Maru, één van de ruim 230 bekende en beruchte 'hellships' waarmee zo veel gevangenen onder erbarmelijke en gevaarlijke omstandigheden werden vervoerd tussen locaties waar dwangarbeid moest worden verricht.

De meest recente cijfers spreken over zeker 150.000 geallieerde krijgsgevangenen, burgers en Romusha's die per 'hellship' zijn vervoerd waarvan er zo'n 20.000, en wellicht nog veel meer, tijdens de transporten om het leven zijn gekomen. Onder de gevallen bevonden zich ongeveer 14.000 geallieerde krijgsgevangenen.

Een grote groep krijgsgevangenen is per 'hellship' ook in Japan terecht gekomen en te werk gesteld op vooral scheepswerven en in mijnen. We weten dat daar uiteindelijk zo'n 8.000 Nederlanders en Indische Nederlanders deel van uitmaakten, waaronder diegenen aan boord van de Asama Maru.

Na een voor hen barre tocht, belandden ze op hun gedwongen bestemming op Koyagi, een klein eilandje in de baai van Nagasaki. Zij werden daar opgesloten in het kamp Fukuoka-2, één van de ruim 100 krijgsgevangenkampen in Japan, en moesten werken op de Kawanami scheepswerf dan wel werkzaamheden verrichten in het kamp zelf.

Naast de krijgsgevangenen werkten ook vele Koreanen en Chinezen gedwongen op de werf en ook Japanse arbeiders, waaronder heel veel vrouwen en kinderen. Allen hadden te lijden onder de zware en onveilige omstandigheden en het strenge regime dat heerste op de werf. Fouten werden zwaar gestraft maar ook uit het niets werd door bewakers geschreeuwd en geslagen. Een aantal krijgsgevangenen is op de werf om het leven gekomen dan wel voor het leven verminkt door ongelukken tijdens het werk.

Ook het leven in het kamp was zwaar. Gebrek aan medicatie, slaag en vernederingen waren aan de orde van de dag maar ook het karige voedsel dat net voldoende was om niet te verhongeren. Zo werd, vertelde de oud krijgsgevangene Henk Kleijn, stiekem een eigen gemaakt mengsel van gemalen visgraten, zeewier en plantaardig scheepsvet gegeten om toch maar aan wat vet, vitamine en kalk te komen. Velen werden ziek, kregen longontsteking en dysenterie, zo'n 72 gevangenen hebben het uiteindelijk niet overleefd. En toen, op 9 augustus 1945 om 11:02, de val van de atoombom op Nagasaki. De krijgsgevangenen hebben het meegemaakt en vertellen over de donderslag, het intens felle licht, de harde en hete windstoot, de opstijgende 'paddenstoel' en ook over de verschrikkingen die de bom in de stad had aangericht. De krijgsgevangenen van Fukuoka-2 hebben het overleefd en voor hen betekende de bom de bevrijding uit het kamp.

Op 13 september 1945, ruim een maand na de val van de bom, werden de krijgsgevangenen opgehaald en kon de thuisreis beginnen. Een reis die uiteindelijk een paar maanden zou duren, mijn vader kwam thuis op oudejaarsdag 1945. Hij huwde in 1946, ik ben geboren op 9 augustus 1948, precies drie jaar na de val van de bom op Nagasaki.

Mijn zoektocht naar het verhaal van mijn vader heeft mij in 2009 op de plek gebracht waar het kamp Fukuoka-2 was gesitueerd. Was een indringend bezoek met o.a. een gesprek met een toen nog levende kampbewaker. Het bezoek leverde antwoorden op maar ook nieuwe vragen waarop antwoorden pas later kwamen mede door ontmoetingen met overlevenden van Fukuoka-2. Eén van hen, de al eerdergenoemde Henk Kleijn heb ik daarbij goed leren kennen en ik ben blij en trots dat hij vandaag in ons midden is. Door de inspanning van vooral inwoners van Nagasaki is op de oude plek van het kamp, nu een schoolterrein, in 2015 een gedenkteken gerealiseerd. Op het gedenkteken wordt spijt betuigd voor hetgeen de krijgsgevangen is aangedaan en worden alle krijgsgevangen van het betreffende kamp herdacht. De overledenen worden met naam genoemd op het gedenkteken.

Het tot stand komen van dit, voor overledenen, nabestaanden en nazaten en dus ook voor mij, zo betekenisvolle gedenkteken heeft mij geleerd hoe belangrijk zoiets is, een erkenning voor wat zich daar heeft afgespeeld, een plek van herinnering en bezinning en een plek waar we alleen, dan wel met z'n allen, ons respect voor de krijgsgevangenen kunnen betuigen.

Overigens is onlangs voor de krijgsgevangenen van het tweede kamp in Nagasaki, Fukuoka-14, ook een gedenkteken gerealiseerd.

Ik refereerde eerder aan hetgeen mevr. De Scheemaker in 2018 heeft gezegd omtrent het niet vergeten en het doorgeven van de geschiedenis aan volgende generaties. Ik deel de noodzaak daarvan volledig en heb na de onthulling van het gedenkteken in Nagasaki in 2015 besloten mij in te spannen om het verhaal van mijn vader, en samen met anderen daarmee van alle krijgsgevangenen in Japan, niet verloren te laten gaan en te gebruiken in onderwijs. Het brengt mij voor de klas als gastdocent en als opsteller van een bijbehorend lesboekje ‘Het verhaal van Johan, drie jaar in Japan maar niet vrijwillig ...’.

In hetzelfde onderwijs wordt overigens mede aandacht besteed aan de ontberingen die Japanse bewoners ondergingen tijdens de oorlog.

Hetzelfde lesboekje is in het Japans vertaald en wordt, samen met mevr. Yukari Tangena-Suzuki namens de Stichting Dialoog Nederland-Japan-Indonesië, door ons gebruikt op scholen in Japan. Het is daarmee een bijdrage aan de educatie van ook Japanse jongeren met het verhaal zoals dat niet breed bekend is en zeker niet in Japan.

Voor mij zelf is daarmee een cirkel gesloten, het verhaal van Johan en daarmee van alle krijgsgevangenen gaat rond onder jongeren niet alleen in Nederland maar ook in het land waar de krijgsgevangenen hebben geleden en dat met eenzelfde uniforme boodschap: weet van het verleden, leer van het verleden en vergeet nooit welke offers zijn gebracht om de vrijheid te bewerkstelligen waar we nu in leven.

Het is mooi dat te kunnen en mogen doen mede namens de Stichting Gastdocenten WOII en in een tijd waarin vele nieuwe inspirerende onderwijsinitiatieven, mede gericht op het bovenstaande, van de grond zijn gekomen en komen waaronder die in Amstelveen en omgeving.

Het is onze en uw geschiedenis die daarbij wordt doorgegeven aan volgende generaties met als doel ervan te leren en een bijdrage te leveren aan de vorming van jonge mensen in het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is.

Ik dank u zeer!